

Bruksela, dnia 22.5.2018r.
COM(2018) 268 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Budowa silniejszej Europy: rola polityki dotyczącej młodzieży, edukacji i kultury

1. Wprowadzenie

W Europie trwa dyskusja na temat jej przyszłości. Za rok przywódcy spotkają się w rumuńskim mieście Sybin w celu wyciągnięcia wniosków z tej dyskusji, którą Komisja zainicjowała w marcu 2017 r. swoją Białą księgą w sprawie przyszłości Europy¹.

Jedną z kluczowych kwestii jest spełnienie **oczekiwań obywateli** i reagowanie na ich obawy dotyczące przyszłości w szybko zmieniającym się świecie; świecie, który oferuje nowe możliwości, ale także wywołuje poczucie niepewności. Wiele osób wyraża zaniepokojenie tym, jak będzie się zmieniał rynek pracy; jak będzie wyglądać przyszłość państwa opiekuńczego; jakie zmiany zajdą w naszych demokratycznych, różnorodnych społeczeństwach; i jaka będzie rola Europy na arenie międzynarodowej. Europa musi wspomóc swoich obywateli, zwłaszcza osoby młode, w jak najlepszym wykorzystaniu możliwości stwarzanych przez nowe technologie i globalne tendencje. Dobrym rozwiązaniem jest kształcenie i szkolenie jako inwestycja w jednostkę i całe społeczeństwo.

Unia jest przede wszystkim Unią wartości, jak określono w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, a kształcenie, szkolenie i kultura mają istotne znaczenie dla przekazywania i wspierania wspólnych wartości i budowania wzajemnego zrozumienia.

Jeżeli chodzi o *gospodarkę*, chociaż kryzys wywarł wpływ na rynki pracy i społeczeństwa, **Europejska społeczna gospodarka rynkowa zdała egzamin** i przetrwała największy kryzys gospodarczy naszych czasów. Trwające prace nad dokończeniem budowy unii gospodarczej i walutowej w jeszcze większym stopniu wzmocnią podstawy ekonomiczne Europy.

Jeżeli chodzi o *priorytety społeczne*, Unia wskazała wyraźnie, że projekt europejski dotyczy znacznie większej liczby kwestii niż tylko spraw gospodarczych. Parlament Europejski, Rada i Komisja ogłosiły wspólnie w listopadzie 2017 r. **Europejski filar praw socjalnych**². W ramach filaru wzmocniono zasady i prawa w obszarze zatrudnienia i polityki społecznej, na których opiera się Unia, oraz uznano za nadrzędną zasadę prawo do edukacji o wysokiej jakości, szkolenia i uczenia się przez całe życie³.

Większa rola polityki dotyczącej młodzieży, edukacji i kultury

W deklaracji rzymskiej z marca 2017 r.⁴ przywódcy państw UE zobowiązali się do działań na rzecz „Unii, w której młodzi ludzie mają dostęp do kształcenia i szkolenia najwyższej jakości i mogą uczyć się i znajdować zatrudnienie na całym kontynencie; Unii, która chroni nasze dziedzictwo kulturowe i promuje różnorodność kulturową”. Jeśli chcemy zbudować silniejszą Europę, polityka dotycząca **młodzieży, kultury, kształcenia i szkolenia** musi odgrywać istotną rolę w projekcie europejskim.

Obecna Komisja podjęła na wczesnym etapie działania służące poprawie sytuacji **osób młodych**, które najbardziej ucierpiały podczas kryzysu, oraz stworzeniu im lepszych możliwości aktywnego uczestnictwa w projekcie europejskim⁵. Wiele już osiągnięto. Zbudowanie przyszłości Europy wymaga wsparcia i zaangażowania osób młodych.

¹ Biała księga w sprawie przyszłości Europy. Refleksje i scenariusze dla UE-27 do 2025 r. (COM(2017) 2025).

² Filar praw socjalnych oparto na wcześniejszych inicjatywach, których celem było budowanie bardziej społecznej Europy, w tym na Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.

³ „Każdy ma prawo do edukacji włączającej, charakteryzującej się dobrą jakością, szkoleń i uczenia się przez całe życie w celu utrzymania i nabywania umiejętności, które pozwolą mu w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy”. Źródło: Międzyinstytucjonalna proklamacja Europejskiego filaru praw socjalnych (2017/C 428/09).

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-767_pl.pdf

⁵ W komunikacie Komisji w sprawie inwestowania w młodzież Europy przedstawiono przegląd tych działań (COM(2016) 940).

W związku tym Komisja wraz z Radą⁶ w dalszym ciągu kładą duży nacisk na sytuację młodych osób.

Należy poświęcić większą uwagę kształceniu, szkoleniu i kulturze, aby w pełni wykorzystać ich potencjał we wspieraniu projektu europejskiego. Inwestowanie w umiejętności, kompetencje oraz wiedzę jest bardzo istotne dla zwiększania **odporności**⁷ Europy. Takie inwestowanie w ludzi zwiększa innowacyjność, produktywność i konkurencyjność, pomagając w zachowaniu zdolności do zatrudnienia i przezwycięzeniu niedopasowania umiejętności do szybko zmieniającego się rynku pracy, na który wpływ wywiera globalizacja i zmiany technologiczne.

Innym aspektem jest **różnorodność**, która stanowi jedną z najważniejszych cech Europy i źródło innowacyjności i kreatywności. Edukacja i kultura pomagają nam w uświadomieniu sobie, zrozumieniu i docenieniu wspólnego bogatego dziedzictwa kulturowego Europy, jej historii, doświadczeń, przekonań i wartości. Łączą ludzi ponad granicami, przyczyniają się do propagowania równouprawnienia płci oraz dają nam poczucie **przynależności do wspólnoty**. Kształcenie, szkolenie i kultura mogą nam pomóc w odkryciu i doświadczeniu tego, *co to znaczy być Europejczykami*.

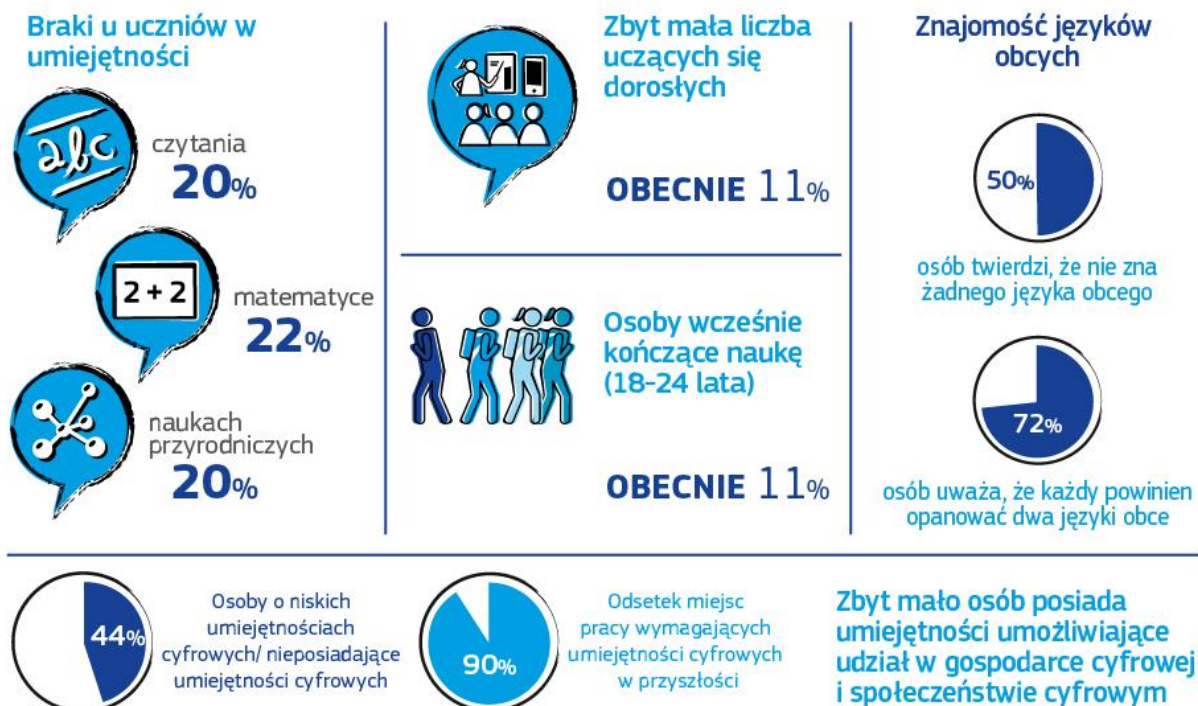
Na szczycie w Göteborgu w listopadzie 2017 r. przywódcy państw UE wybrali edukację i kulturę jako temat debaty w ramach agendy przywódców. Podstawę dyskusji między przywódcami stanowił wkład Komisji – komunikat pt. „**Wzmocnienie tożsamości europejskiej dzięki edukacji i kulturze**”⁸, w którym Komisja zawarła swoją wizję działań na rzecz **europejskiego obszaru edukacji**. W debacie wskazano edukację i kulturę jako priorytety programu działań politycznych. Przed Europą stoi szereg różnych wyzwań, w tym populizm, ksenofobia, nietolerancja, dyskryminacja i dezinformacja. Ponadto tylko niektóre państwa UE osiągają dobre wyniki we wszystkich obszarach kształcenia i szkolenia. W związku z tym istnieje konieczność nadania nowego wymiaru edukacji i kulturze w całej Unii.

⁶ Konkluzje Rady w sprawie strategicznych perspektyw europejskiej współpracy na rzecz młodzieży po roku 2018, maj 2017 r.

⁷ Zob. również komunikaty Komisji „Rozwój szkół i doskonały poziom nauczania warunkiem dobrego startu życiowego” (COM(2017) 248) oraz „Odnowiony program UE dla szkolnictwa wyższego” (COM(2017) 247).

⁸ Komunikat Komisji „Wzmocnienie tożsamości europejskiej dzięki edukacji i kulturze” (COM(2017) 673).

WYZWANIA W ZAKRESIE NAUCZANIA I NAUKI

Źródło: monitor kształcenia i szkolenia 2017 r., Komisja Europejska 2017 r., Eurobarometr: Europejczycy i języki (z 2012 r.)

Ilustracje: © Komisja Europejska

W grudniu 2017 r. **Rada Europejska** wezwała państwa członkowskie, Radę i Komisję:

- do **poczynienia postępów w pracach** nad szeregiem kluczowych inicjatyw, w tym dotyczących programu Erasmus+, europejskich szkół wyższych, nauki języków, europejskiej legitymacji studenckiej, wzajemnego uznawania dyplomów i Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego;
- do **przeanalizowania ewentualnych działań** dotyczących wyzwań w zakresie umiejętności związanych z digitalizacją, cyberbezpieczeństwem, umiejętnością korzystania z mediów i sztuczną inteligencją; potrzeby włączającego, opartego na uczeniu się przez całe życie i stymulowanego innowacjami podejścia do kształcenia i szkolenia; prawnych i finansowych warunków ramowych ułatwiających rozwój sektora kultury i sektora kreatywnego oraz mobilność osób zawodowo zajmujących się sektorem kultury.

W odpowiedzi Komisja przedstawiła w dniu 17 stycznia 2018 r. **pierwszy pakiet środków**⁹ w sprawie kompetencji kluczowych, umiejętności cyfrowych, a także wspólnych wartości i edukacji włączającej.

Niniejszy komunikat stanowi część **drugiego pakietu inicjatyw** przygotowanego w odpowiedzi na wezwanie Rady Europejskiej. Pakiet ten łączy szereg inicjatyw w dziedzinie polityki dotyczącej młodzieży, kultury, kształcenia oraz szkolenia, które mają pomóc w stworzeniu Europy bardziej konkurencyjnej, włączającej i spójnej:

⁹ Komisja przedstawiła plan działania w dziedzinie edukacji cyfrowej (COM(2018) 22), wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie promowania wspólnych wartości, edukacji włączającej i europejskiego wymiaru nauczania (COM(2018) 23) oraz wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie kompetencji kluczowych w uczeniu się przez całe życie (COM(2018) 24). Ponadto w kwietniu 2018 r. Komisja przedstawiła również komunikaty w sprawie zwalczania dezinformacji (COM(2018)236) oraz w sprawie sztucznej inteligencji (COM(2018)237).

- Komisja przedstawia „**Strategię na rzecz młodzieży**” na lata 2019–2027 opartą na wcześniejszych działaniach na rzecz inwestowania w młodych ludzi. Nacisk położono na wzmocnienie pozycji młodych osób i zapewnienie, aby jej zdanie miało większą wagę w kształtowaniu polityki UE.
- Zgodnie z zapowiedzią zawartą w komunikacie „Wzmocnienie tożsamości europejskiej dzięki edukacji i kulturze” Komisja przedstawia „**Nowy europejski program na rzecz kultury**”. Inicjatywa ta będzie miała istotne znaczenie w zwiększaniu świadomości na temat wspólnej tożsamości Europejskiej i wspólnego dziedzictwa Europy i we wspieraniu stosunków Unii z państwami trzecimi.
- Zgodnie z celem dążenia do stworzenia europejskiego obszaru edukacji Komisja przedstawia dwa wnioski dotyczące zaleceń Rady w sprawie „**wzajemnego uznawania dyplomów**” i poprawy „**nauczania i uczenia się języków**”. Obie inicjatywy są kluczowe dla zwiększenia mobilności edukacyjnej w Europie.
- Także zgodnie z Europejskim filarem praw socjalnych Komisja proponuje przyjęcie zalecenia Rady w sprawie „**wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem**”. Celem tej inicjatywy jest zapewnienie, aby wszystkie dzieci w Europie mogły mieć dobry start życiowy.

Prace zostały rozpoczęte, jak określono w grafice poniżej, i będą kontynuowane w najbliższych latach. Na tej współpracy oparte zostaną **wspólne prace w kierunku utworzenia europejskiego obszaru edukacji.**

Postulaty Rady Europejskiej

Inicjatywy Komisji Europejskiej

20 europejskich szkół wyższych do 2024 r.

Inicjatywa dotycząca europejskich szkół wyższych będzie w fazie pilotażowej w latach 2019–2020, a po 2021 r. – zostanie wdrożona w szerszym zakresie

Wzmocnienie programu Erasmus +

Wniosek dotyczący nowego programu ma zostać przedstawiony pod koniec maja 2018 r.

Europejska legitymacja studencka ułatwiająca mobilność

Inicjatywa dotycząca europejskiej legitymacji studenckiej będzie w fazie pilotażowej w 2019 r., a w 2021 r. zostanie wdrożona

Wzajemne uznawanie dyplomów szkół wyższych i świadectw ukończenia szkoły

Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie promowania automatycznego wzajemnego uznawania dyplomów szkół wyższych i szkół średnich II stopnia oraz okresów nauki za granicą, maj 2018 r.

Większy nacisk na naukę języków obcych

Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie nauki języków, maj 2018 r.

Zwiększenie świadomości znaczenia społecznego i gospodarczego kultury

- Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego, w trakcie realizacji
- Nowy program na rzecz kultury, maj 2018 r.

Wyzwania w zakresie umiejętności związanych z cyfryzacją, cyberbezpieczeństwem, korzystaniem z mediów i sztuczną inteligencją

- Plan działania w dziedzinie edukacji cyfrowej, styczeń 2018 r.
- Komunikat w sprawie dezinformacji, kwiecień 2018 r.
- Komunikat w sprawie sztucznej inteligencji, kwiecień 2018 r.

Potrzeba włączającego, opartego na uczeniu się przez całe życie i stymulowanego innowacjami podejścia do kształcenia i szkolenia

- Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie promowania wspólnych wartości, edukacji włączającej i europejskiego wymiaru nauczania, styczeń 2018 r.
- Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie kompetencji kluczowych w uczeniu się przez całe życie, styczeń 2018 r.
- Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, maj 2018 r.
- Ramy współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia do 2020 r. (ET 2020) oraz opracowanie kolejnego programu na okres po 2020 r.

Prawne i finansowe warunki ramowe na rzecz rozwoju sektora kultury i sektora kreatywnego oraz mobilność osób zawodowo zajmujących się sektorem kultury

Finansowanie kultury i mobilności osób zawodowo związanych z kulturą zaproponowane w ramach nowych programów wydatkowania

Inicjatywy te stanowią **etapy pośrednie w procesie na rzecz silniejszej Unii w ramach przygotowań do szczytu w Sybinie**¹⁰. Inicjatywy te

- pokazują, że obecna Komisja przypisuje duże znaczenie inwestowaniu w **osoby młode** i ich przyszłość. W oparciu o wcześniejsze działania, w szczególności gwarancję dla młodzieży¹¹, inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych¹², inicjatywę dotyczącą inwestowania w młodzież z grudnia 2016 r.¹³, Nowy europejski program na rzecz umiejętności¹⁴, inicjatywę „Ścieżki poprawy umiejętności”¹⁵ oraz europejskie ramy jakości programów przygotowania zawodowego¹⁶ – pomogą one w zapewnieniu osobom młodym pochodzącym ze wszystkich środowisk bardziej obiecujących perspektyw i umożliwią im odgrywanie bardziej aktywnej roli w projekcie europejskim;
- pomogą obywatelom w dzieleniu się europejską **różnorodnością kulturową i wspólnym dziedzictwem**, co pomoże im w doświadczeniu idei europejskiego projektu; oraz
- stanowią część szerszej wizji dążenia do stworzenia **europejskiego obszaru edukacji**, który pomoże w propagowaniu mobilności i przewycięzeniu przeszkód ograniczających mobilność i współpracę transgraniczną, a także, w oparciu o wcześniejsze inicjatywy¹⁷, wesprze państwa członkowskie w unowocześnianiu i ulepszaniu systemów kształcenia i szkolenia.

2. Dążenie do stworzenia europejskiego obszaru edukacji

W ramach uwag zgłoszonych na spotkaniu przywódców w Göteborgu Komisja przedstawiła wizję **europejskiego obszaru edukacji do 2025 r.**: „Europa [...] powinna być miejscem, w którym granice nie są przeszkodą w uczeniu się, studiowaniu i prowadzeniu badań. Powinna być kontynentem, na którym normą jest spędzanie czasu w innym państwie członkowskim w celu nauki, studiowania lub pracy, a także znajomość dwóch języków oprócz języka ojczystego; kontynentem, na którym ludzie mają silne poczucie tożsamości europejskiej, europejskiego dziedzictwa kulturowego i jego różnorodności”.

¹⁰ W następstwie wniosku Komisji Europejskiej Rada Europejska podjęła decyzję o zorganizowaniu europejskiego spotkania na szczycie w Sybinie w Rumunii w maju 2019 r. Celem szczytu jest podsumowanie zmian, które zaszły w obszarach określonych w ramach agendy przywódców, i przygotowanie się na przyszłość Unii Europejskiej składającej się z 27 państw członkowskich.

¹¹ Zalecenie Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży.

¹² Konkluzje Rady Europejskiej – 7/8 lutego 2013 r.

¹³ Pakiet ten obejmował komunikaty Komisji „Inwestowanie w młodzież Europy” (COM(2016)0940), „Europejski Korpus Solidarności” (COM(2016)0942) oraz „Poprawa i modernizacja edukacji” (COM(2016)0941).

¹⁴ Komunikat Komisji „Nowy europejski program na rzecz umiejętności; Wspólne działania na rzecz wzmocnienia kapitału ludzkiego, zwiększania szans na zatrudnienie i konkurencyjności. (COM(2016) 381).

¹⁵ Zalecenie Rady w sprawie ścieżek poprawy umiejętności: nowe możliwości dla dorosłych (2016/C484/01).

¹⁶ Zalecenie Rady w sprawie europejskich ram jakości i skuteczności przygotowania zawodowego (2018/C153/01).

¹⁷ W tym określone w komunikatach Komisji „Rozwój szkół i doskonały poziom nauczania warunkiem dobrego startu życiowego” (COM(2017) 248) oraz „Odnowiony program UE dla szkolnictwa wyższego” (COM(2017) 247) z maja 2017 r.

Europejski obszar edukacji ma pomóc w osiągnięciu **trzech celów**:

- wspierania **transgranicznej mobilności i współpracy** w dziedzinie kształcenia i szkolenia;
- pokonania nieuzasadnionych **przeszkód**, które utrudniają uczenie się, szkolenie lub pracę w innym państwie, w celu urzeczywistnienia „swobodnego przepływu osób uczących się” i stworzenia prawdziwej europejskiej przestrzeni edukacyjnej;
- wspierania państw członkowskich w pracy nad tym, aby ich systemy kształcenia i szkolenia stawały się coraz bardziej **włączające, oparte na uczeniu się przez całe życie i stymulowane innowacjami**.

Utworzenie europejskiego obszaru edukacji pozwoli państwom członkowskim UE realizować szybciej większą liczbę działań, podnieść poziom jakości, konkurencyjności i włączenia społecznego systemów kształcenia i szkolenia, jednocześnie dając przykład, na którym mogą się wzorować państwa trzecie. Zostanie to zrealizowane w oparciu o:

- przewodni **program Erasmus+** i program będący jego kontynuacją, w sprawie którego Komisja złoży wniosek pod koniec maja 2018 r. Erasmus+ jest znany głównie ze skutecznego promowania mobilności edukacyjnej. Panuje powszechna zgoda, że należy jeszcze bardziej zwiększyć mobilność, czemu mają towarzyszyć wzmocnione partnerstwa strategiczne i wsparcie polityczne, aby stymulować bardziej innowacyjną i włączającą politykę w zakresie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- obecną **europejską współpracę w dziedzinie kształcenia i szkolenia**, w ramach której kładzie się nacisk na solidne dowody empiryczne, analizę porównawczą, wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się. Ponieważ okres obowiązywania obecnych ram dobiegnie końca w 2020 r., Komisja przedstawi w odpowiednim terminie wnioski mające na celu ambitne rozszerzenie tej współpracy. Nowe ramy pomogą w ustalaniu priorytetów, prowadzeniu polityki i w **lepszem ukierunkowywaniu funduszy UE**. Komisja zaproponuje również zbiór wskaźników i wartości odniesienia w celu zgromadzenia dowodów na temat tego, jak kształcenie i szkolenie wspierają rozwój umiejętności i kompetencji na wszystkich etapach życia.

Chociaż program Erasmus+ i przyszłe ramy współpracy europejskiej w dziedzinie kształcenia i szkolenia będą wspólnie przyczyniać się do utworzenia europejskiego obszaru edukacji, zostaną wsparte za pomocą odpowiednich innych polityk. Unia będzie nadal wspierać wysiłki państw członkowskich na rzecz reform za pomocą **europejskiego semestru** i różnych programów wydatków, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego, które stanowią **widoczny dowód na to, w jaki sposób Europa inwestuje w ludzi i poprawia jakość ich życia**.

Kompetencje w zakresie kształcenia i szkolenia leżą głównie w gestii **państw członkowskich**, a do kompetencji Unii należy prowadzenie działań, które służą wsparciu, koordynacji lub uzupełnieniu ich działań. Dążenie do utworzenia europejskiego obszaru edukacji tego nie zmienia. Dzięki temu zapewniony zostanie nowy, ściślejszy i bardziej intensywny poziom partnerstwa i współpracy. Europejski obszar edukacji obejmie **osoby uczące się ze wszystkich grup wiekowych**, bez względu na to, z jakiego pochodzą środowiska, oraz **wszystkie sektory**, w tym wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem, szkoły, kształcenie i szkolenie zawodowe, szkolnictwo wyższe i kształcenie ustawiczne.

W celu **urzeczywistnienia europejskiego obszaru edukacji** i w następstwie pierwszego pakietu ze stycznia 2018 r. Komisja przedstawia dzisiaj nowy zestaw konkretnych inicjatyw politycznych dotyczących wzajemnego uznawania, nauki języków obcych i wczesnej

edukacji i opieki nad dzieckiem. Będzie również w dalszym ciągu prowadzić ukierunkowane prace na podstawie obecnych ram współpracy i programów finansowania w celu opracowania nowych działań, szczególnie uwzględniając europejską legitymację studencką i europejskie szkoły wyższe, jak określono poniżej.

– Automatyczne wzajemne uznawanie dyplomów i okresów nauki za granicą

Pomimo 30 lat mobilności w ramach programu Erasmus+ i znacznych postępów w kwestii międzyrządowego procesu bolońskiego dotyczącego szkolnictwa wyższego wiele osób wciąż napotyka trudności przy składaniu w innym państwie członkowskim wniosku o formalne uznanie wykształcenia wyższego lub wykształcenia średniego II stopnia. To samo dotyczy okresów nauki za granicą w ramach zarówno szkolnictwa wyższego, jak i średniego. Zjawisko to powoduje niepewność i tworzy niepotrzebne bariery utrudniające mobilność.

Aby przezwyciężyć ten problem, Komisja proponuje przyjęcie zalecenia Rady w sprawie ustanowienia **do 2025 r. automatycznego uznawania kwalifikacji jako domyślnej praktyki**: każde świadectwo lub dyplom – a także wyniki okresów nauki za granicą o długości do jednego roku – wystawione przez akredytowaną instytucję w Unii powinny być automatycznie uznawane we wszystkich państwach członkowskich do celów dalszej nauki. Nie jest jednak możliwe wdrożenie takiego ambitnego planu od razu. Wymaga on podejścia stopniowego, w oparciu o silne i wiarygodne mechanizmy zapewniania jakości, które zwiększają przejrzystość i zaufanie niezbędne w procesie automatycznego uznawania. Wiele państw europejskich¹⁸ realizuje już pionierskie programy automatycznego uznawania. Na podstawie tych doświadczeń w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi opracowane zostaną rozwiązania dla całej UE.

– Lepsza nauka języków obcych

Nauka języków obcych nie tylko ma zasadnicze znaczenie dla spełnienia wymogów dotyczących umiejętności potrzebnych w gospodarce światowej, ale również tworzy nowe perspektywy, wzmacnia europejskie obywatelstwo i pomaga ludziom odkrywać inne kultury. Obecnie znaczna część uczniów poświęca wiele czasu na naukę języków, ale zbyt wielu ostatecznie nie ma możliwości wykorzystania tych języków w rzeczywistych sytuacjach. Chociaż większość młodych Europejczyków uczy się jednego języka obcego, zaskakująco niewiele osób chce się uczyć drugiego języka obcego.

W tym kontekście Komisja proponuje **nowe, kompleksowe podejście do nauki języków** w ramach kształcenia obowiązkowego, które pomoże w lepszym wykorzystaniu europejskiej różnorodności językowej. Jego celem jest zapewnienie, aby więcej osób młodych władało biegle językiem i mogło bardzo dobrze opanować dwa języki poza językiem nauczania.

– Europejska legitymacja studencka

W kontekście wzrostu mobilności europejska legitymacja studencka może pomóc w **ograniczeniu obciążenia administracyjnego i kosztów**, które ponoszą studenci i instytucje edukacyjne, poprzez usprawnienie procesów administracyjnych przed, w trakcie i po zakończeniu okresu mobilności, a równocześnie będzie ona widocznym symbolem tożsamości studentów europejskich.

Jedną z potencjalnych korzyści jest to, że studenci będą mogli potwierdzić swoją tożsamość w zaufany sposób w dowolnej instytucji szkolnictwa wyższego w Unii, co umożliwi bezpieczną wymianę danych edukacyjnych (może to obejmować punkty i osiągnięcia akademickie), przy pełnym poszanowaniu ochrony danych osobowych i bez konieczności tworzenia dodatkowej infrastruktury technologii informacyjnej. Legitymacja studencka

¹⁸ Do przykładów należą porozumienia zawarte w regionach bałtyckim, nordyckim i w Beneluksie.

pomoże studentom w uzyskaniu dostępu do różnych usług (bibliotek, transportu, zakwaterowania) przed przybyciem do zagranicznej instytucji. Może to być ważnym krokiem na drodze do urzeczywistnienia wizji mobilności dla wszystkich dzięki umożliwieniu instytucjom wysyłania i przyjmowania większej liczby studentów w ramach programów wymiany, do sprawniejszej organizacji tych wymian oraz do podniesienia jakości w mobilności studentów.

W oparciu o istniejące projekty pilotażowe finansowane z budżetu UE¹⁹, które zostaną rozszerzone w 2019 r., oraz w oparciu o dalsze analizy i konsultacje z zainteresowanymi stronami, Komisja zamierza rozpocząć **stopniowe tworzenie europejskiej legitymacji studenckiej do 2021 r.**, w tym zbadać możliwość rozszerzenia legitymacji na uczestników kształcenia i szkolenia zawodowego.

¹⁹ Projekty wspierane w ramach Erasmus+ oraz instrumentu „Łącząc Europę”
<https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility/cef-telecom>.

– Europejskie szkoły wyższe

W Europie istnieje długa i dumna tradycja prowadzenia współpracy transgranicznej przez szkoły wyższe. Nowa inicjatywa „Europejskie szkoły wyższe” obejmująca oddolne sieci szkół wyższych powinna doprowadzić do przeniesienia tej współpracy transgranicznej na **nowy, ambitny poziom**, w ramach którego instytucje szkolnictwa wyższego dzielące tę samą wizję i wartości będą rozwijać długoterminowe strategie instytucjonalne dotyczące **edukacji o najwyższej jakości, badań naukowych i innowacji**.

Europejskie szkoły wyższe powinny wpłynąć stymulująco na rozwój ściśle zintegrowanych i otwartych programów studiów łączących moduły w różnych krajach. Mobilność powinna być stałym elementem na poziomie licencjackim, magisterskim i doktorskim. Powinno to przyczynić się do utworzenia **„stopni europejskich” uznawanych w całej Europie**.

Europejskie szkoły wyższe będą oparte na szeregu **istotnych zasad**: dzięki zastosowaniu sprawiedliwych i zrównoważonych kryteriów w programie będą mogły uczestniczyć instytucje szkolnictwa wyższego każdego typu, w każdym państwie członkowskim; sieci powinny być zrównoważone pod względem geograficznym i sprzyjające włączeniu społecznemu. Nie będzie jednego uniwersalnego modelu. Instytucje mogą zaproponować model, który odpowiada ich potrzebom, za pomocą oddolnego, otwartego i przejrzystego podejścia oraz stopniowo zwiększać swoje ambicje. Aby finansowanie miało trwały charakter, europejskie szkoły wyższe muszą mieć możliwość korzystania zarówno z zasobów UE, jak i zasobów krajowych.

Europejskie szkoły wyższe powinny stać się kluczowym elementem europejskiego obszaru edukacji poprzez napędzanie doskonałości i służyć za wzór dobrych praktyk dla innych instytucji szkolnictwa wyższego, stopniowo zwiększając konkurencyjność oraz atrakcyjność europejskiego szkolnictwa wyższego na poziomie międzynarodowym. Powinny funkcjonować w oparciu o podejścia wielodyscyplinarne, umożliwiając studentom, wykładowcom i badaczom współtworzenie wiedzy i innowacji oraz dzielić się nimi. Może to pomóc w sprostaniu wielkim społecznym wyzwaniom i niedoborom wykwalifikowanej siły roboczej, przed którymi stoi Europa. Może również zwiększyć pozytywny wpływ, jaki szkoły wyższe wywierają na swoje regiony, w szczególności poprzez swoje zaangażowanie w rozwój i wdrażanie strategii inteligentnej specjalizacji²⁰.

Komisja zamierza przyczynić się do powstania **co najmniej dwudziestu europejskich szkół wyższych do 2024 r.** Aby urzeczywistnić tę ambitną ideę, potrzeba jednak czasu na rzetelne przygotowanie i zapewnienie wystarczających zasobów. Na etapie wstępnym Komisja ściśle współpracuje z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami w celu rozwinięcia omawianej koncepcji. Zaproponuje rozpoczęcie programów pilotażowych w 2019 r. i 2020 r. w ramach programu Erasmus+, a pełne wdrożenie powinno nastąpić w 2021 r. W oparciu o te programy pilotażowe i rozeznanie w istniejących sieciach²¹ Komisja zbada, konsultując się z zainteresowanymi stronami, możliwości utworzenia do 2025 r. specjalnego statusu prawnego europejskich szkół wyższych.

²⁰ Zob. komunikat Komisji „Zwiększanie innowacyjności europejskich regionów: Strategie na rzecz trwałego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu (COM(2017)0376).

²¹ Istnieje wiele dobrych przykładów sieci transnarodowych oraz inicjatyw UE, takich jak wspólne programy studiów magisterskich Erasmus Mundus, działania „Maria Skłodowska-Curie” oraz Europejski Instytut Innowacji i Technologii. Komisja niedługo opublikuje odzworowanie modeli współpracy między europejskimi instytucjami szkolnictwa wyższego, wskazując siły napędzające taką współpracę oraz wynikające z niej korzyści, określając wyzwania i przedstawiając ich możliwe rozwiązania.

Europejskie szkoły wyższe:

- oddolne sieci istniejących szkół wyższych
- najwyższej jakości edukacja, badania naukowe i innowacje
- podejście wielodyscyplinarne
- zrównoważone pod względem geograficznym
- przynajmniej 20 europejskich szkół wyższych do 2024 r.
- pierwsze programy pilotażowe w 2019 r. w ramach Erasmus+

Ponadto swoją działalność zintensyfikuje **Szkoła Rządzenia Europejskiego i Transnarodowego**, którą utworzono w ramach Europejskiego Instytutu Uniwersyteckiego we Florencji w 2017 r. – w tym za pomocą rozwijania partnerstw z powiązаныmi instytucjami – celem przeszkolenia osób zarządzających organizacjami publicznymi, prywatnymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

Opracowane zostaną również inne działania mające na celu wspieranie opartego na uczeniu się przez całe życie i stymulowanego innowacjami podejścia do kształcenia i szkolenia. Na przykład zapewnienie wysokiej jakości technicznych i specjalistycznych umiejętności zawodowych jest kluczowe dla wspierania innowacyjności i konkurencyjności. W tym celu Komisja zaproponuje wsparcie utworzenia **centrów doskonałości kształcenia i szkolenia zawodowego**. Centra te powinny łączyć organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego w poszczególnych państwach członkowskich, promować współpracę, w tym z zainteresowanymi stronami, i dążyć do opracowania wysokiej jakości programów nauczania i kwalifikacji kładących nacisk na zapotrzebowanie na umiejętności w poszczególnych sektorach. Powinny napędzać doskonałość i innowacyjność oraz wspierać aktywną rolę odgrywaną przez kształcenie i szkolenie zawodowe w lokalnym i regionalnym rozwoju gospodarczym, w tym jako inkubatory przedsiębiorczości i katalizatory inwestycji.

Wszystkie te konkretne działania są ze sobą ściśle powiązane.

Każde z działań ma przypisaną rolę w dążeniu do osiągnięcia ambitnego nadrzędnego celu, jakim jest stworzenie europejskiego obszaru edukacji. Razem te różne inicjatywy tworzą synergie, na przykład:

- **mobilność i nauka języków** wzajemnie się wzmacniają: biegłość w językach obcych zwiększa zainteresowanie studiowaniem za granicą; studiowanie za granicą poprawia umiejętności językowe;
- nauka języka pozwala lepiej zrozumieć inne **kultury** i własną tożsamość;
- **centra doskonałości kształcenia i szkolenia zawodowego** stworzą synergię z uczelniami, tym samym wspólnie przyczyniając się do zapewnienia szeregu umiejętności niezbędnych do wspierania innowacji i konkurencyjności;
- automatyczne wzajemne **uznawanie dyplomów** i okresów nauki ułatwia dalszą naukę za granicą i zwiększa zapotrzebowanie na mobilność i zainteresowanie nauką języków obcych;
- większą liczbą mobilnych uczestników programu Erasmus+ można łatwiej zarządzać za pomocą inteligentnego wykorzystania rozwiązań i ułatwień cyfrowych, co stanowi jeden z celów **europejskiej legitymacji studenckiej**;

- **europejskie szkoły wyższe** powinny się stać kluczowymi elementami europejskiego obszaru edukacji dzięki przeniesieniu współpracy transgranicznej na nowy, bardziej ambitny poziom, zwiększaniu mobilności studentów i nauczycieli oraz zachęcaniu do nauki języków, jednocześnie przyspieszając upowszechnianie automatycznego uznawania dyplomów.

3. Wnioski i perspektywy na przyszłość

W ramach programu działań politycznych Unia traktuje priorytetowo młodzież, kształcenie, szkolenie i kulturę, w szczególności od czasu spotkania przywódców w Göteborgu i posiedzenia Rady Europejskiej w grudniu 2017 r. W ramach agendy przywódców przewidziano przeprowadzenie podsumowania na szczycie w Sybinie w 2019 r. Za pomocą pakietów przyjętych w styczniu 2018 r.²² i w dniu dzisiejszym Komisja realizuje ambitny zestaw działań mających na celu wsparcie wysiłków państw członkowskich oraz zwiększenie odporności obywateli w świecie różnorodności, mobilności, migracji, globalizacji i zmian technologicznych. **Komisja** będzie kontynuować działania we współpracy z Radą i państwami członkowskimi, w szczególności poprzez:

- dążenie do stworzenia **europejskiego obszaru edukacji**, który ułatwi mobilność i współpracę transgraniczną, wesprze reformy i w pełni wykorzysta dostępne narzędzia i programy. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez:
 - przedstawienie wniosku w sprawie **programu będącego kontynuacją Erasmus+**, który ma być solidniejszy i bardziej włączający, oraz wniosku w sprawie kontynuacji **Europejskiego Korpusu Solidarności**;
 - przedstawienie do 2020 r. wniosków w sprawie unowocześnienia i wzmocnienia **współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na szczeblu UE**, aby wspierać sprawniejsze wzajemne uczenie się i narodowe starania na rzecz reform;
 - kontynuację ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i Radą w dążeniu do opracowania włączających, opartych na uczeniu się przez całe życie i stymulowanych innowacjami podejść do kształcenia i szkolenia;
- zajęcie się kwestią prawnych i finansowych warunków ramowych ułatwiających rozwój **sektora kultury i sektora kreatywnego oraz mobilność osób zawodowo zajmujących się sektorem kultury i sektorem kreatywnym.**

Wzmacnianie wymiarów projektu europejskiego dotyczących młodzieży, kształcenia, szkolenia i kultury pomoże w stworzeniu Unii, która **wzmacnia pozycję, jest świadoma swoich osiągnięć i w sposób zdecydowany będzie rozwiązywać przyszłe wyzwania:**

- Unii, która jest **bliżej swoich obywateli**, rozwiewa ich obawy i spełnia ich oczekiwania;
- Unii, która **jasno określa, jakie wartości przyświecają projektowi europejskiemu:** pokój, bezpieczeństwo, wolność, demokracja, równość, praworządność, solidarność i wzajemny szacunek, otwarte rynki, zrównoważony wzrost gospodarczy i włączenie społeczne oraz sprawiedliwość społeczną;
- Unii, która zwiększa świadomość **różnorodności** kulturowej i **poczucie przynależności do wspólnoty Europejczyków.**

Opierając się na rozmowach w Göteborgu i działaniach, do przeprowadzenia których wezwano na szczycie Rady Europejskiej w grudniu 2017 r., przywódcy będą w stanie na

²² Zob. przypis 9.

spotkaniu w Sybinie wykorzystać edukację i kulturę przy tworzeniu fundamentów **bardziej zjednoczonej, silniejszej i bardziej demokratycznej Unii.**